

Národní
přírodní
památká

Rudické propadání

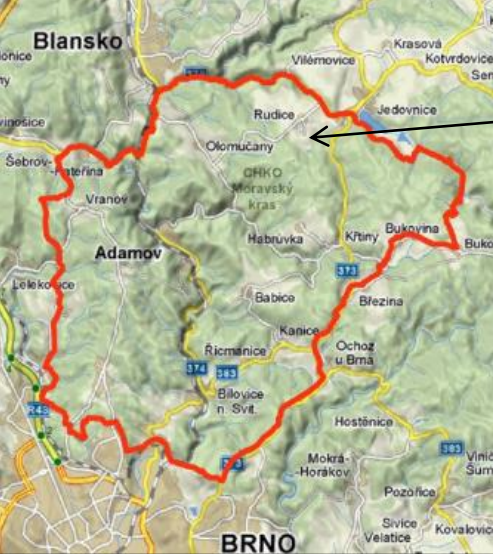
Ponorná říčka a archeologické naleziště

P. Jelínek a M. Čech

Mendelova univerzita v Brně

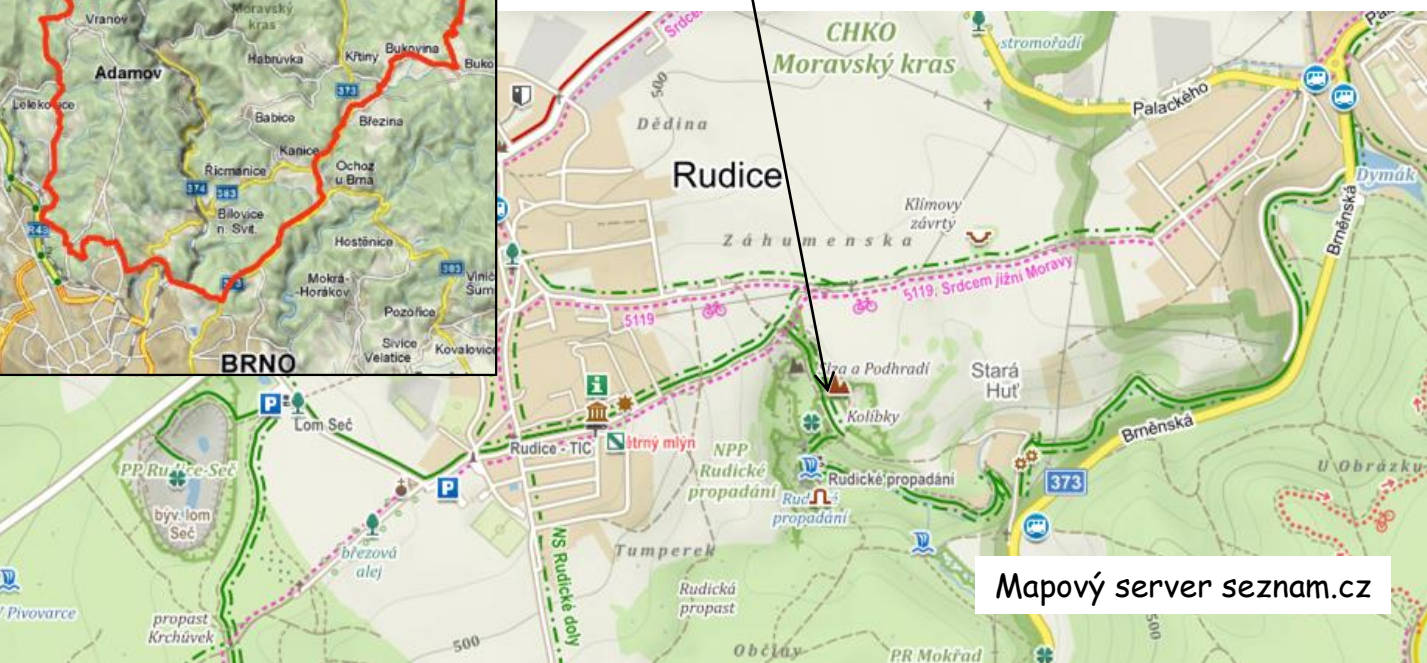

Rudické propadání

Mendelova
univerzita
v Brně

Školní lesní podnik
Masarykův les
Křtiny

Mapový server seznam.cz

OBSAH

Co území chrání.....	3	Vraní oko.....	13
Jeskyňe.....	4	Vzácná orchidej.....	14
Jarní aspekt.....	5	Sutě a luhy.....	15
Druhy vyšších poloh....	7	Kolíbky.....	18
Růže převislá.....	9	Chráněné a ohrožené druhy.....	23
Rybíz alpský.....	10	Mapka biotopů.....	24
Druhy bučin.....	12		

Zpracoval Ing. Petr Jelínek, Ph.D. a Milan Čech, Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie, Mendelova univerzita v Brně. Zpracováno za podpory Školního lesního podniku Křtiny. Prosinec 2022.

Fotografie na přední straně: nahoře Kolíbky a dole okolí závrtu ponorné říčky

Co území chrání

Národní přírodní památku Rudické propadání najdeme v katastrech obcí Rudice a Jedovnice v nadmořské výšce 440 až 480 m. Vyhlášena byla v roce 1990 na necelých pěti hektarech. Chrání pestrou vegetaci nad propadáním Jedovnického potoka a archeologické naleziště z období magdalenieny zvané Kolíbky. Významná je rovněž ochrana jeskynních systémů ponorného potoka, kde zimují netopýři.

Jeskyně

Na fotografii Marka Audyho vidíme jeskynní prostory vymodelované Jedovnickým potokem ve vilémovických vápencích z období devonu. Ponor je nejhlubším propadáním v České republice.

Sasanka hajní

Méně zastíněné části chráněného území na jaře rozkvetou sasankami hajními (*Anemone nemorosa*), najdeme tu také plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*) a další druhy jarního aspektu, které kvetou před olistěním stromů. Zastíněná chladná místa s jedlí porůstají druhy vyšších poloh.

Plicník lékařský

Mezi dalšími jarními druhy jsme vybrali hrachor lechu jarní (*Lathyrus vernus*), jaterník podléšku (*Hepatica nobilis*) a jednoho zástupce violek, violku Rivinovu (*Viola riviniana*), která se podobá violce lesní, ale má světle modré květy se světlou ostruhou. Obě violky vykvétají na lodyze, čímž se liší od violky vonné, která v chráněném území vykvétá dříve a má sytě modré květy.

Jaterník podléška

Violka Rivinova

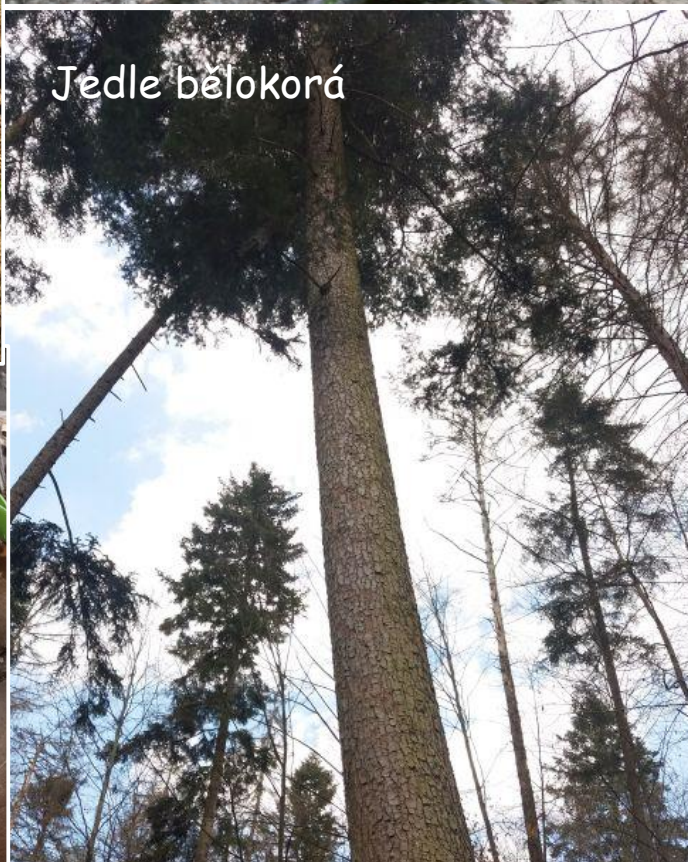
Dřeviny vyšších poloh

Smrk ztepilý

Vyšlapané kořeny smrku

Jedle bělokorá

Semenáček jedle

Mezi horské druhy dřevin patří smrk ztepilý (*Picea abies*) a jedle bělokorá (*Abies alba*). Oba druhy jsou zde snad původní a zejména jedle dosahuje úctyhodných rozměrů, je poškozována nadměrnými stavy srnčí zvěře. Smrk zase trpí poslední období nadměrným suchem.

Další druhy vyšších poloh

Okolí propadání Jedovnického potoka patří k nejchladnějším částem Školního lesního podniku Křtiny s řadou druhů rostlin z vyšších poloh. Kromě mohutných jedlí a smrků sem patří bez červený (*Sambucus racemosa*), který má červené bobule a specifické využití v léčitelství, a silenka dvoudomá (*Silene dioica*), která rozkvétá růžovými květy.

Silenka dvoudomá

Bez červený

šípek

Růže převislá

Růže převislá (*Rosa pendulina*) patří k našim nejkrásnějším růžím s růžovými květy a oranžovými šípkami, které se sklánějí dolů. Je to spíše horský druh, který na ŠLP Křtiny roste pouze v chladnějších sevřených údolích, a to převážně v severní výše položené části kolem Jedovnic.

květ

Rybíz alpínský

hroznovité květenství

list

plody rybízu

Dalším horským druhem NPP Rudické propadání je rybíz alpínský (*Ribes alpinum*). Podobně jako růže převislá i tento druh vyhledává chladná údolí a zde porůstá skály a suťové polohy. Kvete brzy na jaře společně se sasankami a v létě se tvoří řídké hrozny červených bobulí.

Rozrazil horský

Pomněnka lesní

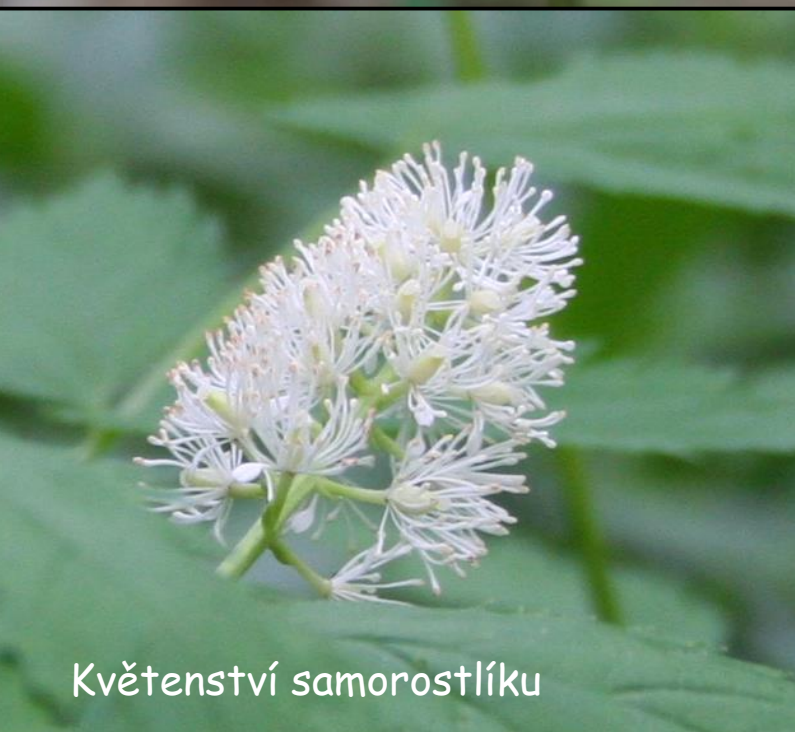
Mezi druhy vyšších poloh patří také rozrazil horský (*Veronica montana*), který má na rozdíl od rozrazilu rezekvítku chlupy kolem celé lodyhy. Na spodním snímku je běžnější pomněnka lesní (*Myosotis sylvatica*).

Druhy bučin

Mezi typické druhy bučin zařazujeme kyčelnici cibulkonosnou (*Dentaria bulbifera*), dále zde roste například samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*) a ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*).

Kyčelnice cibulkonosná

Květenství samorostlíku

Ptačinec velkokvětý

Samorostlík klasnatý

Vraní oko čtyřlísté

vraní oko s pryskyřníkem

Někdy má listů pět, ale typické snímky vraního oka čtyřlístého (*Paris quadrifolia*) vidíme na snímcích. Patří mezi naše nejjedovatější rostliny a modré bobule mohou být zaměněny za borůvky, které jsou však v Moravském krasu vzácné.

plod

brzy na jaře

květ vraního oka

Orchideje

Kruštík Greuterův

Vzácným vstavačovitým druhem chráněného území je kruštík Greuterův (*Epipactis greuteri*), který roste v chladných údolích Moravského krasu a má specifický vzhled – především po odkvětu, kdy se plody prodlužují a svěsí dolů. Dalšími druhy orchidejí je kruštík širolistý (*E. helleborine*) a okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*).

Plody

Kruštík širolistý

Okrotice bílá

Druhy srázů a sutí

Přírodní památku odvodňují potoky zahloubené do stinných žlebů, které tvoří vhodné prostředí pro druhy sutí - srstka angřešt (*Ribes uva-crispa*) i dříve zmíněný vzácný rybíz alpský jsou typickými druhy. Na dně žlebů roste podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*) a bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*). Na snímku společně s kopytníkem evropským (*Asarum europaeum*).

Podbílek
šupinatý

Bažanka vytrvalá, v pozadí kopytník

Mokřýš
střídavolistý
(*Chrysosplenium
alternifolium*)
je roslina mokřin.
V Moravském
krasu je běžná
kolem toků
a na vlhkých
loukách roste
také. Kolem
Rudického
propadání
pokrývá vlhká
dna chladných
žlebů.

Luh s mokřýšem

Jedovnický potok

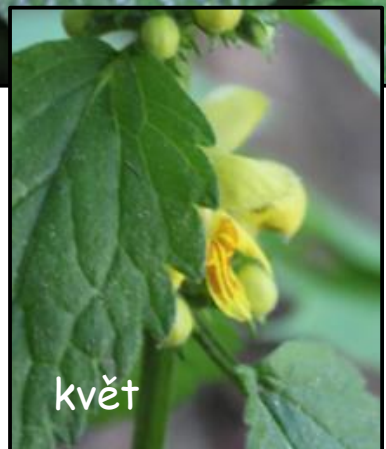
Pitulník žlutý

Pitulník horský

Lužní les kolem Jedovnického potoka tvoří prostředí pro bohatý podrost bylin, ze vzácnějších druhů hluchavek zde najdeme hluchavku žlutou, později přejmenovanou na pitulník. Vyskytují se zde oba druhy pitulníků, pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*) se srdčitými lístky na lodyze a pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), který má lísky protáhlé.

květ

Území otevřené
části přírodní
památky bylo
osídleno již
v pravěku.
Zachovala se zde
tzv. štípaná
industrie lidí z doby
kamenné a také
kosti pravěkých
zvířat, kterými se
živilí – kromě
drobných savců
také sobů, koní,
mamutů a medvědů

Sleziník routička

Kapradiny skal

Sleziník routička (*Asplenium ruta muraria*) je typický druh vápencových skal, roste i v Kolíbkách ve štěrbinách.

Dalšími kapradinami skalních útvarů jsou sleziník červený (*Asplenium trichomanes*) a osladič obecný (*Polypodium vulgare*). Ten nese název podle sladkého kořene.

Osladič obecný

Sleziník červený

Kolíbky

Toten menší

Významná paleontologická lokalita Kolíbky byla studována archeologem Kniesem již na počátku 20. století. Stepní vegetace tu díky stálému osídlení od paleolitu vydržela dodnes. Území je významné teplomilnou luční flórou, na snímku je hadinec obecný (*Echium vulgare*) a toten menší (*Sanguisorba minor*). O hadinci kolovala pověra, že dokáže vyléčit uštknutí hady, odtud hadinec.

Hadinec obecný

Kokrhel větší

Vičenec setý

Strošek pomněnkový

Mezi další druhy pastvin teplých poloh patří vzácný strošek pomněnkový (*Lappula squarrosa*), který připomíná pomněnku (má zcela odlišný plod), dále vičenec setý (*Onobrychis vicifolia*) a kokrhel větší (*Rhinanthus major*), dříve běžná rostlina našich luk.

Podzim u Rudického propadání

Plody brslenu

Brslen evropský

Kolíbky
zbarvuje
podzim do
krásných živých
barev, na
snímku je
brslen evropský
(*Eunymus
europaeus*), ale
také javory,
jeřáby a řada
bylin.

O – ohrožený druh

KO – kriticky ohrožený druh

C2 a C3 – druh silně ohrožený a ohrožený podle červeného seznamu

Chráněné druhy a výběr ohrožených druhů

ZVÍŘENA

čmelák (<i>Bombus</i>)	O
ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	O
lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	O
netopýr brvitý (<i>Myotis emarginatus</i>)	KO
netopýr velký (<i>Myotis myotis</i>)	KO
netopýr černý (<i>Barbastella barbastellus</i>)	KO
rak říční (<i>Astacus astacus</i>)	KO
slepýš křehký (<i>Anguis fragilis</i>)	O
ťuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	KO
veverka obecná (<i>Sciurus vulgaris</i>)	O
vrápenec malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	KO

ROSTLINSTVO

dřín obecný (<i>Cornus mas</i>)	O
kruštík Greuterův (<i>Epipactis greuteri</i>)	C2
strošek pomněnkový (<i>Lappula squarrosa</i>)	C3
okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	O

P. Jelínek a M. Čech. Národní přírodní památka Rudické propadání. Ponorná říčka a archeologické naleziště

Publikace vznikla jako výsledek výzkumu ohrožených druhů rostlin lesů severně od Brna Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie. Je to jeden z výsledků projektu EHP-CZ02-OV-1-012-2014 Červená kniha dřevin ČR, Červená kniha ohrožených druhů lužních lesů BR Dolní Morava a Červený seznam ohrožených druhů ŠLP Křtiny a rovněž projektu Videodatabáze rezervací ŠLP Křtiny, který byl financován z účelové činnosti Školního lesního podniku Křtiny na Mendelově univerzitě v Brně. V práci byly použity plány péče.

Mapa lesních typů převzata z plánu péče o NPP Rudické propadání (2021)

MENDELU Mapový server ŠLP Křtiny

